

Lærekandidatordningen i Buskerud fylkeskommune

2018

Forord

Videregående opplæring gir adgang til tre ulike sluttkompetanser: Studiekompetanse, yrkeskompetanse og grunnkompetanse. Lærekandidatordningen gir muligheter til å skreddersy fagopplæring til elever som ønsker opplæring i bedrift, men som ikke sikter mot full yrkeskompetanse. Målet er å tilby opplæring som gir høyest mulig kompetanse ut fra den enkeltes forutsetninger og behov, og et grunnlag for fremtidig arbeid. Slik kan man bidra til at flere lykkes og gjennomfører videregående opplæring. Selv om man i utgangspunktet sikter mot grunnkompetanse, er det fullt mulig å endre status til lærling underveis og oppnå yrkeskompetanse, dersom det er ønskelig og realistisk. For mange er lærekandidatordningen et steg på veien mot fullt fagbrev.

I Buskerud har vi god erfaring med lærekandidatordningen, noe vi ønsker å videreutvikle. For å sikre at aktuelle lærekandidater får god opplæring, er det viktig at både grunnskole og videregående skole så tidlig som mulig begynner å vurdere om det å bli lærekandidat kan være aktuelt for en elev.

Tall viser at det er behov for å sette inn mer ressurser på samarbeidet skole – bedrift. For å få en avtale om opplæring i bedrift som lærekandidat, er det viktig at elevene får arbeidet i bedrift under skolegangen slik at bedriftene blir kjent med eleven.

Lærekandidatordningen kan bidra til at flere ungdommer opplever mestring. Mestringsopplevelser er en forutsetning hvis vi skal nå det sentrale målet om at flere skal gjennomføre og bestå videregående opplæring.

Målene er at lærekandidaten med utgangspunkt i en individuell opplæringsplan skal:

- Mestre opplærings situasjonen
- Oppnå så høy kompetanse som mulig
- Bli best mulig kvalifisert for arbeidslivet
- Bidra til bedriftens verdiskaping

Hensikten med denne informasjonen er derfor å gjøre lærekandidatordningen og mulighetene som ligger i den mer kjent. Her presenteres derfor selve ordningen slik den defineres i lov og forskrift. Videre gjennomgås rutiner, roller og ansvar for hvordan grunnskole, videregående skole, fylkeskommune, lærebedrifter og andre relevante aktører i vårt fylke kan jobbe sammen for å få til et best mulig samarbeid rundt den enkelte lærekandidat.

Hva er en lærekandidat?

En lærekandidat har tegnet en **opplæringskontrakt** med sikte på en mindre omfattende kompetanseprøve enn fag- eller svenneprøve. Opplæringskontrakten er en avtale mellom

lærekandidat og bedrift/opplæringskontor om opplæring på samme måte som lærlingenes lærekontrakt. Kontrakten tegnes når læreforholdet starter og godkjennes av fagopplæringsseksjonen i fylkeskommunen. I opplæringskontrakten skal det være tydelig hvem som har ansvaret for de ulike delene av opplæringa etter den fastsatte læreplanen. Opplæringskontrakten skal også vise til den eller de arbeidsavtalene lærekandidaten har (*Opplæringsloven § 4-1, § 4-5, forskriften § 11-6*). Mal for opplæringskontrakt finnes i vedlegg til denne informasjonen.

Lærekandidater har samme tilgang på pedagogisk-psykologisk tjeneste som lærlinger og elever. De kan også ha rett på spesialundervisning, noe lærlinger ikke har. (Opplæringsloven § 4-2 og Utdanningsdirektoratets veileder til spesialundervisning, kap. 2.10)

Hvem kan bli lærekandidat?

Lærekandidatordningen fører til grunnkompetanse innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram, og er et ordinært løp i videregående opplæring på linje med lærlingordningen. Utgangspunktet er hovedmodellen i yrkesopplæringen, 2 + 2-modellen, med to år i skole og to år i bedrift, men det er mulig å legge opp fleksible løsninger. Avvik fra hovedmodellen må uansett vurderes av fylkeskommunen i hvert enkelt tilfelle (*Opplæringsloven § 3-3*).

All ungdom som i overgangen fra ungdomsskolen til videregående skole, eller underveis i den videregående opplæringen, opplever at de vil ha utfordringer med å oppnå full yrkes- eller studiekompetanse, kan legge opp et løp mot grunnkompetanse. Dette kan både være elever som har hatt spesialundervisning med avvik fra læreplanverket, men også andre som ikke har oppnådd full kompetanse ved overgang til opplæring i bedrift. Avklaring angående opplæringsløp mot grunnkompetanse skjer mellom elev, foresatte, skole og eventuelt PPT.

Individuell lærekandidatplan (ILKP) er et viktig redskap for å kunne planlegge, gjennomføre og dokumentere lærekandidatens opplæring og lages med utgangspunkt i den generelle læreplanen og det enkelte fags læreplan. Den må derfor inneholde informasjon om dette. Planen skal tilpasses lærekandidatens forutsetninger og muligheter og fortelle hvilke mål kandidaten skal nå i løpet av læretiden.

ILKP kan endres underveis i samarbeid mellom bedrift/opplæringskontor, lærekandidat og fylkeskommunen, men en eventuell siste justering må gjøres før lærekandidaten starter på sitt siste halvår av opplæringstiden. Mal for ILKP finnes i vedlegg.

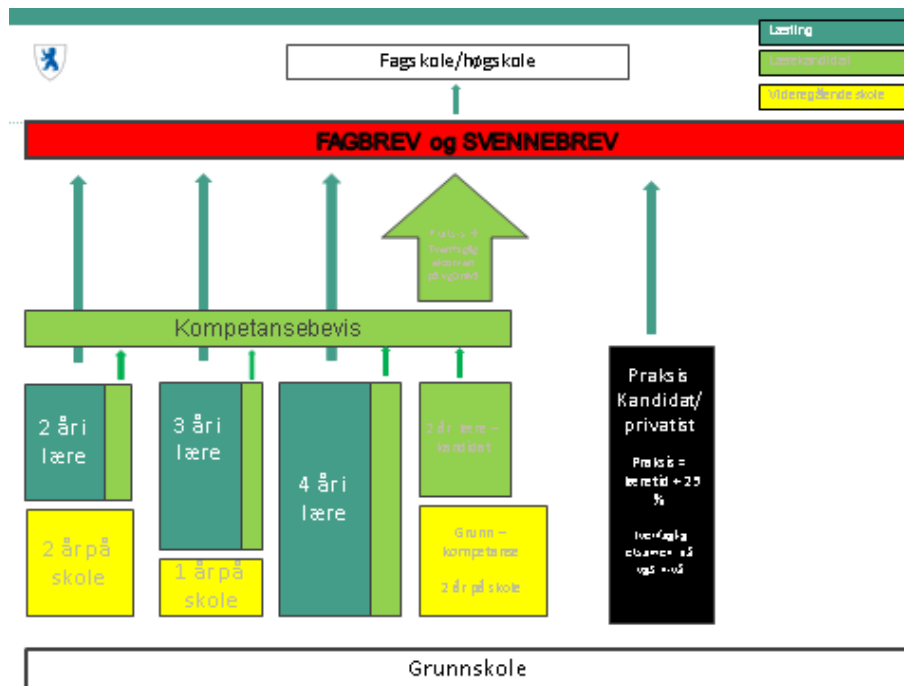
Endring av kontrakt underveis

Lærekandidatordningen skal være en fleksibel ordning med muligheter for tilpasninger underveis. Dersom det viser seg at en lærekandidat vil kunne klare fulle mål, kan opplæringskontrakten endres til lærekontrakt underveis i læretiden. Lærekandidaten endrer da status til lærling med fag- eller svennebrev som mål. Alle fag fra Vg1 og Vg2 må da være bestått.

På samme måte kan en lærling som har vanskeligheter med å nå opplæringsmålene, endre status til lærekandidat med kompetanseprøve som mål. Endringer av kontrakter underveis skjer etter samtykke fra fylkeskommunen (*Opplæringsloven § 4-6*). Endring av kontrakt skal skje minimum seks måneder før kontraktstidens utløp.

Heving av opplæringskontrakter følger de samme prosedyrene som heving av lærekontrakter (*Opplæringsloven § 4-6*).

Veier som fører frem til fag/svennebrev:

Kompetanseprøve

På samme måte som for lærlingene, leder lærekontraktene opplæring mot en avsluttende prøve. Denne kalles **kompetanseprøve** og skal prøve lærekontraktene i de opplæringsmålene som er fastsatt for kandidaten i den individuelle lærekontraktplanen. Fylkeskommunen har ansvaret for at kompetanseprøver blir utarbeidet og vurdert. Kompetanseprøven lages og gjennomføres etter samme prinsipp som fag- og svenneprøver. Karakteren skal gi uttrykk for i hvilken grad kandidaten har nådd de fastsatte opplæringsmålene, og gis etter tredelt skala: *Bestått mykje godt, bestått eller Ikkje bestått*. (*forskriften § 3-4, § 3-49, § 3-60*).

Kompetansebevis

Lærekontraktene får et kompetansebevis som dokumentasjon på oppnådd kompetanse. Dette har fylkeskommunen ansvaret for (*forskriften § 3-45*).

Om lærebedrifter

Alle typer bedrifter/arbeidssteder kan være lærebedrift for lærekontraktene selv om den ikke dekker alle målene i den nasjonale læreplanen. Bedriften får en tidsbegrenset godkjenning for den aktuelle læreplanen for lærekontraktene i opplæringstiden.

De mest sentrale begrepene knyttet til lærlinge- og lærekandidatordningen:

Sentrale begreper	Lærling	Lærekandidat
Kompetanse	Full måloppnåelse	Grunnkompetanse Deler av målene i læreplanen – individuelt
Kontrakt	Lærekontrakt	Opplæringskontrakt
Eksamen	Fag/svenneprøve	Kompetanseprøve
Planlegging, gjennomføring og vurdering av fagprøve og kompetanseprøve	Prøvenemnd Se mer på bfk.no	Prøvenemnd
Dokumentasjon på kompetanse	Fag-/svennebrev	Kompetansebevis
Opplæringssted	Godkjent lærebedrift/opplæringskontor Se mer på bfk.no	Godkjent lærebedrift/opplæringskontor, evt. begrenset godkjenning
Læretid	2 + 2 eller inntil 4 år	2 + 2 eller inntil 4 år

Rutiner og ansvarsfordeling

Veien fra elev i skole til lærekandidat i bedrift kan virke uoversiktlig med mange involverte parter. Her er en oversikt over roller og ansvarsfordeling: Hvem som gjør hva, til hvilken tid og hvem det skal gjøres i samarbeid med.

Skolens ansvar før søknad om opplæringskontrakt

Før søknad:

- Skolen har ansvar for å informere og veilede aktuelle elever om lærekandidatordningen. F. eks. Alle elever som har A i elevstatus (planlagt å ikke få karakter i faget) pluss elever med mange stryk og mye fravær (IV i fag).

- Skolen må kjenne elevens evner og forutsetninger, ha realistiske sluttmaal, kjennskap til hvilke bedrift eleven har prøvd seg i og hvordan eleven fungerer sosialt og faglig.
- Skolen kartlegger i samarbeid med elev hva slags bransje og bedrift som kan være aktuell.
- I god tid før søknadsfristen 1. februar har fagopplæringsseksjonen møte med videregående skoler som har lærekandidatsøkere. I forkant av møtet må skolen ha vurdert og utarbeidet en oversikt over hvem som ikke har muligheter til å oppnå full kompetanse. Skolen sender over navn og fødselsdato på mulige lærekandidatsøkere til fagopplæringsseksjonen før møtedato.

Ved innsøking:

- Ved innsøking til lærekandidatordningen må skolen ha vurdert søkerens motivasjon som tilfredsstillende når det gjelder å gå inn i et opplæringsforhold med de rettigheter og plikter dette medfører.
- Søkere til opplæringskontrakt skal i utgangspunktet allerede ha etablert kontakt med en bedrift. Skolen må sikre at eleven får en utplasseringsperiode i bedrift og starte en dialog med bedriften om muligheter for å få opplæringskontrakt. Dersom bedriften ikke vil tegne opplæringskontrakt, må skolen prøve å finne en annen bedrift som eleven prøves i. Dersom bedriften ikke har hatt lærling/lærekandidat tidligere og ønsker mer informasjon om ordningen, gir skolen beskjed til fagopplæringsseksjonen som da tar et møte med bedriften.
- Eleven skal følges opp på en måte som gjør at bedriftens krav, både faglige og sosiale, blir tydelig for eleven. Det er også viktig at de som skal ta avgjørelsen om en fremtidig opplæringskontrakt får kunnskap om elevens evner og forutsetninger slik at forventningene og opplæringen tilpasses lærekandidaten.
- Hvis bedriften ikke er klar innen søknadsfristen, skal skolen kontakte fagopplæringsseksjonen for videre samarbeid med å skaffe bedrift.
- For å sikre at rettighetselever får et tilbud og ikke faller utenfor systemet, skal skolen bidra til at søking skjer på korrekt måte og innen fristen, 1. februar. Ufullstendige søknader eller søknader uten nødvendige dokumentasjon blir returnert til skolen.
- Papirer som skal sendes innen 1. februar:
 - C1-skjema
 - Full opplæring i bedrift: C1- skjema, C2- skjema og uttalelser fra PPT. Elever som søker full opplæring i bedrift må i tillegg søke skole på Vigo

Fagopplæringsseksjonens ansvar i søkeprosessen og fram til læretidens slutt

- Ansvarlig for lærekandidater i fagopplæringsseksjonen har gjennom året møter med videregående skoler om mulige lærekandidatsøkere, og gir råd og veiledning om lærekandidatordningen til skoler, arbeidsinstituttet, søkere og bedrifter i søkeprosessen.
- I tett samarbeid med avgiverskole finner vi bedrift til søker som står uten plass i bedrift. Der det er behov for avklaringsmøter med eleven, har vi møte med elev sammen med skole og eventuelt PPOT.
- Fagopplæringsseksjonen registrerer søknadene, innhenter eventuelle tilleggsopplysninger og tar kontakt med aktuelle lærebedrifter. Seksjonen avtaler møter med bedrifter hvor det informeres om ordningen, og godkjenner bedriften dersom den er villig til å skrive opplæringskontrakt.
- Fagopplæringsseksjonen er med på å utarbeide den opplæringsplanen til lærekandidaten sammen med kandidaten og bedrift, og registrerer og godkjenner kontrakten.
- Fagopplæringsseksjonen har ansvaret for å følge opp lærekandidatene ute i bedrift ved behov, minimum hvert halvår. Fagopplæringsseksjonen godkjenner oppmeldingen til kompetanseprøven og utsteder kompetansebevis.
- Fagopplæringsseksjonen gir tilbud om alternativt Vg3 fagopplæring i skolen til søkere som ikke har fått læreplass og sender brev til avgiverskolen med informasjon om hvem som har takket ja til alternativt Vg3 fagopplæring. Tilbudet gjennomføres på UngInvest AIB
- Fagopplæringsseksjonen gir beskjed til OT om hvem som ikke er i videregående opplæring.

Ansvar, roller og handlinger fremstilt skjematisk:

Tidspunkt	Oppgaver	Ansvarlig	Aktuelle samarbeidsparter
Høst Vg2	Kartlegging av aktuelle lærekandidatsøkere til neste års formidling	Skole	PPT, foresatte
	Kontakt med aktuelle utplasseringsbedrifter - og opplæringskontor	Skole	Arbeidsliv, Fagopplæring
Høst Vg2	Utarbeide IOP med tanke på fremtidig ILKP	Skole	

November Desember Januar	Fagopplæring har møte med LKK v/vgs og AI evt grunnskole. I møte informeres fagopplæring om mulige lærekandidatsøkere Skolen oversender navn og fødselsdato på mulige lærekandidatsøkere til fagopplæring før møte	Skole	Fagopplæring, PPT
	Forberede elevens søknad om opplæringskontrakt	Skole	PPT, foresatte, fagopplæring, aktuelle lærebedrifter
	Elev søker på C1- søknad om opplæringskontrakt. - Søknadsfrist 1.februar. - Elev som søker full opplæring i bedrift skal i tillegg sende C2- søknad om full opplæring i bedrift. - Søknader fra grunnskole skal sende med aktuelle papirer - elever som søker full opplæring i bedrift skal i tillegg søke på Vigo 3 utdanningsprogram på Vg1.	Skole	PPT, foresatte
Februar- Juni	Lærekandidatsøker registres i Vigo og opplysninger legges inn i Vigo på fritekst	Fagopplæring	Inntak
	Overgangsmøter mellom skole, bedrift, elev/foresatte. Gi informasjon, avklare om muligheten for opplæringskontrakt	Skole	Fagopplæring, elev og arbeidsliv
	Tett samarbeid skole/fagopplæring angående elever uten opplæringsbedrift Finne bedrift til elever som ikke har bedrift	Skole	Fagopplæring og arbeidsliv
Juni - Juli	Registrere opplæringskontrakt	Fagopplæring	Søker, LKK og bedrift
	Gi tilbud tilbud om alternativt Vg3 fagopplæring i skole til søker som ikke har fått opplæringskontrakt	Fagopplæring	Skole og søker
	Sende brev til skolen hvem som har takket ja til tilbudet om alternativt Vg3 fagopplæring i skolen	Fagopplæring	Skole, Ung Invest (AIB) elev og foresatte
August - September	Oppstart av alternativt Vg3 i skolen. Skolen gir beskjed til søker når søker skal møte på skolen	Skole/Ung Invest	
	Utarbeide planen til LK for opplæringen (ILKP) og godkjenner opplæringskontrakten	Fagopplæring	Bedrift/opplæringskontor og LK

--	--	--	--

Aktiviteter som skjer hele året, med ansvarsfordeling:

Tidspunkt	Oppgaver	Ansvarlig	Aktuelle samarbeidsparter
Hele året	Rådgiving/karriereveiledning	Grunnskolen, videregående skole	Elev, foresatte
	Vurdere aktuelle lærekandidater	Videregående skole, (Grunnskolen)	Elev, foresatte, fagopplæring
	Samarbeidsmøter angående mulige lærekandidater	Videregående skole, (Grunnskolen)	Fagopplæring, elev, foresatte, bedrift, opplæringskontor
	Finne utplasseringsbedrifter	Videregående skole, (Grunnskolen)	Arbeidsliv, fagopplæring
	Informere om lærekandidatordningen	Fagopplæring	Skole, arbeidsliv
	Utplassering i bedrift	Videregående skole, (Grunnskolen)	fagopplæring
	Finne og godkjenne nye bedrifter	Fagopplæring	Bedrifter, Opplæringskontor, skole
	Inngåelse av opplæringskontrakt	Bedrift/Opplæringskontor, lærekandidat	Fagopplæring
	Utarbeide individuell plan for lærekandidaten sammen med fagopplæring og lærekandidat	Bedrift/opplæringskontor	Fagopplæring Skole, lærekandidat, PPT
	Godkjenning av opplæringskontrakt	Fagopplæring	
	Oppfølging av lærekandidat. Besøke lærekandidat og bedrifter som ikke er medlem av opplæringskontor hvert halvår + v/behov.	Fagopplæring	
	Evaluerer, evt. justere ILKP 2 g i året, endringer i ILKP sendes fagopplæring	Bedrift/opplæringskontoret	Fagopplæring
	Oppmelding til kompetanseprøve	Bedrift, Opplæringskontor	
	Utarbeide kompetanseprøve og vurdere oppnådd kompetanse	Prøvenemnd og bedrift	Fagopplæring
Utstedt og utdeling av kompetansebevis	Fagopplæring		

	Utbetale tilskudd til bedrifter 2 ganger i året	Fagopplæring	

